

Oponentský posudek na bakalářskou práci Zuzany Mruzíkové: Floristicko-fytogeografická studie Osoblažska

Bakalářská práce Zuzany Mruzíkové je celkově tvořena 55 stranami textu. Přehledně a ilustrativně jsou zpracovány úvodní kapitoly obsahující popis, charakteristiku studovaného území a shrnutí předchozích botanických průzkumů oblasti. Metodika práce obsahuje většinu formálních náležitostí a informací a také popis jednotlivých lokalit vymezených studentkou. Popis lokalit se však svým obsahem místy hodí spíše do výsledků práce a místy není psán příliš odborným stylem např. „pole, několik luk a kousek lesa“ (str. 13 lok C). Výsledky průzkumu jsou klasicky shrnuty do souborné tabulky s výčtem zaznamenaných taxonů na jednotlivých lokalitách a zároveň je tabulka vhodně doplněna o přehled taxonů zaznamenaných na floristickém kurzu v r. 1989 (Hradílek et al. 1999). Následují komentáře k vybraným taxonům jejichž výskyty jsou zároveň diskutovány se srovnávací literaturou. Sloučení kapitol výsledky a diskuse do jednoho bloku na příkladě takto strukturované práce mi připadá poměrně vhodné i účelné. Na konci kapitoly je navíc shrnut přehled ohrožených druhů a fytogeografické zhodnocení zaznamenaných floristických dat. Literatura v kapitole Seznam literatury je sjednocená a v seznamu je přítomna všechna literatura citovaná v textu práce. Výsledky byly doplněny schematickým bodovým zákresem vybraných taxonů v digitální GIS vrstvě (příloha na CD). Postrádám však zakres lokalit a obecné informace, např. na jakých digitálních podkladech byla data ke druhům zakreslována?

Práce je psána homogenním, odborně laděným a čtivým stylem. Se stylem většiny kapitol práce však kontrastují kapitoly úvod a závěr, které jsou svojí formou na můj vkus pojaty až příliš osobitým, nepřilíživým stylem, a ne všechny informace zde uvedené, tu bylo nezbytné takto prezentovat. Text bakalářské práce je psán bez výrazných prohrěšků proti spisovné češtině, pouze v některých větách čtenář postrádá přítomnost slovesa. Jelikož se jedná o práci floristickou, tak by si studentka jistě měla příště pečlivěji kontrolovat psaní latinských jmen taxonů, v kterých se občas vyskytují překlepy a držet se standardu psaní latinských jmen kurzívou v celé práci (např. v kapitole Závěr aj. kurzíva chybí). Na druhou stranu oceňuji, že jména všech taxonů jsou důsledně sjednoceny podle jednoho zdroje (Kubát et al. 2002).

Studentka si pro svoji bakalářskou práci vybrala střízlivý rozsah zkoumaného území, který floristicky zhodnotila. Na území bylo zaznamenáno úctyhodných 553 taxonů. V území byla zaznamenána řada zajímavých taxonů a úspěšnost průzkumu jistě dokumentuje např. ověření 2 taxonů, které jsou vedené v regionálním červeném seznamu Moravskoslezského kraje jako neznámé (Sedláčková & Plášek 2005).

S potěšením musím konstatovat, že práce splňuje většinu formálních náležitostí a je zde znát pozitivní vliv pečlivého školitele. Mám však k práci následující více či méně závažné připomínky.

Jelikož se jedná o floristicko-fytogeografickou studii, tak bych čekal v úvodních kapitolách nějaká bližší podrobnější specifika příslušného fytochorionu a nějakou interpretaci Skalického charakteristik (diagnóz) přilehlých fytochorionů uvedených v prvním díle Květeny ČR (Skalický 1988). Další relevantní informací by jistě bylo uvedení příslušných čtverců středoevropské mapovací sítě nacházející se na zájmovém území.

V úvodní charakteristice území – vegetace (str. 10), postrádám citaci u charakteristiky současné vegetace zájmového území. Uvádí zde studentka hodnocení vegetace na základě vlastní zkušenosti?

V úvodní kapitole lokalizace území přesně nerozumím tvrzení (str. 3) ... a je zde několik pramenů (Vojtěchův prm., prm. sv. Rocha). To znamená, že jiné prameny v území nejsou?

V Metodice chybí typ souřadného systému použitý u zeměpisných souřadnic – předpokládám WGS-84 a digitální vrstvy jsou na bázi S-JTSK?

Zásadně se mi nelíbí rozčlenění území v práci na několik značně heterogenních a až na výjimky rozlohou ohromných celků, kterým studentka říká „lokality“. Informace, že se na území o rozloze 3,5 x 2 km nachází někde např. *Oxalis fontana* mi připadá užitečná pouze pro informaci, že se druh v území nachází, případně lze informaci použít již jen do síťových map rozšíření, ale to je vše. Jsem toho názoru, že by lokality ve floristické studii měly být malé a homogenní, aby byla v případě potřeby zajištěna opakovatelnost nálezu i pro jiné osoby než je autorka studie. Na základě těchto informací lze v budoucnu hodnotit zánik stanovišť na která jsou tyto druhy vázány. Zdá se mi to jako největší slabina této práce. Bylo by jistě užitečné, aby výstupy z takovýchto floristických prací mohly být dále alespoň částečně využitelné i pro praktické účely (pro orgány ochrany přírody). Vytváření takovýchto velkých celků („lokality“) a informací z nich vyplývajících je i pro tyto potřeby zcela nevyhovující. Pro praktické účely rovněž postrádám informaci o stavu stanoviště vzácných či ohrožených druhů.

Informace, jaké taxony byly dokladovány herbářovou položkou jsou uvedeny pouze u taxonů vybraných do komentářů (kap. 3.1.1). Nebylo by vhodnější zařadit sloupec do tabulky 1, kde by byly označeny všechny taxony, které byly dokladovány?

Dále jsem toho názoru, že jedním ze základních výstupů z floristické diplomky by měla být elektronická databáze zaznamenaných taxonů s přesnou lokalizací nebo alespoň excelová tabulka s databázovými informacemi, která je snadno převoditelná do databázové struktury. Studentka se o toto nepokusila, ale beru na vědomí, že přesné požadavky na bakalářské práce zabývající se floristikou nejsou pevně stanoveny.

V kapitole 3.1.3 Chráněné a ohrožené druhy je uveden přehled taxonů zahrnutých v regionálním červeném seznamu Moravskoslezského kraje a červeném seznamu rostlin ČR. Údaje o chráněných druzích avizovaných v názvu kapitoly jsem nezaznamenal. Věděla by studentka, co chráněný druh vlastně je?

Je zajímavé, že studentka uvádí, že v republikovém červeném seznamu (Holub & Procházka 2000) nenalezla *Carex chabertii*, ale přesto uvádí pro tento taxon kategorii C4a. Upřesňuji, že přesto, že jej studentka v seznamu nedohledala, je zde druh uveden pod názvem *Vignea chabertii*. V poznámce ke *Galium spurium* autorka uvádí kategorie ohrožení v červeném seznamu rostlin ČR jako C4, proč je tedy ve výsledku za jménem taxonu kategorie C3? V seznamu zaznamenaných taxonů se objevil taxon *Typha lapathifolia*. Jedná se o *Typha latifolia* nebo je to *Persicaria lapathifolia*?

Studentka použila Katalog nepůvodních druhů ČR (Pyšek et al. 2002) k označení invazních druhů, ale pouze u druhů vybraných ke komentářům. Řekl bych, že daleko užitečnější informace by vznikla, kdyby porovnála katalog nepůvodních druhů se svým seznamem taxonů které v území zaznamenala. Vznikla by tak řada zajímavých shrnujících údajů vhodně použitelných do závěrů práce.

Na straně 15 nějak nerozumím formulaci „Kromě druhů uvedených v tabulce 1 na konkrétních lokalitách, jsem na území zaznamenala následující druhy, jejichž přesnější lokalizaci neznám.“ Jak studentka mohla zaznamenat výskyt taxonů a neznat jejich lokalizaci? U taxonů uvedených na floristickém kurzu jistě jsou uvedeny lokality (Hradílek et al. 1999) a ostatní?

Jistě by v navazující práci magisterské bylo vhodné nechat si určit vlastní herbářový materiál od specialistů na skupiny jako je *Hieracium*, *Alchemilla*, *Achillea*, *Crataegus*.

Bakalářská práce by měla především sloužit k získání praktických zkušeností studentů jak v terénu, tak i ve zpracování dat. Studentka splnila cíle své bakalářské práce a z nedostatků v bakalářské práci se jistě poučí v pokračování v práci magisterské. Bakalářská práce v zásadě obsahuje většinu formálních náležitostí, avšak vzhledem k výše uvedeným výhradám zejména ve zpracování dat a vymezení lokalit navrhuji hodnocení práce velmi dobře.

Obecně bych rád ještě zmínil, že výstupy takto směřovaných floristických prací by se neměly omezovat pouze na „teoretickou“ floristiku, ale i na využití výsledků v praxi (pro ochranu přírody). Z tohoto pohledu by však bylo nezbytné studenty směřovat také k vegetačnímu hodnocení lokalit a vyhodnocení pozitivních či negativních aspektů u lokalit s významnými druhy a zhodnocení relativní početnosti populací těchto druhů. Je jistě škoda, abychom museli např. za dalších 30 let konstatovat, že všechny zajímavé lokality zanikly – zarostly náletem či třtinou křovištní i když se o nich v podstatě „vědělo“. Nástroj digitální vrstvy (GIS) tuto informaci elegantně a využitelně předá příslušným orgánům ochrany přírody, které tuto technologii v současné době hojně využívají.

V Telči 18. 4. 2008, Libor Ekrt

Příloha:

Na konci tohoto posudku uvádím informativní formou další formální nedostatky zaznamenané oponentem, které by měly sloužit pro vylepšení dalších prací studentky. Drobné překlepy jsem opravil přímo do rukopisu práce.

Za zkratkou jednotky metr u nadmořské výšky se nepíše tečka, tedy správně 206 m n. m. – nikoliv 206 m. n. m.

Zkratka poddruhu – subsp. se ve jméně taxonu nepíše kurzívou a název poddruhu začíná vždy malým písmenem (kap. 3.1.2, str. 48). Není sjednoceno psaná zkratky subsp. vs. ssp.

Je jistě vhodnější psát *Carex flava* agg. nebo *Carex flava* s. l. namísto *Carex cf. flava* s. str.

Spíše než „Řeka Osoblaha přitéká ze severovýchodu jakožto Petrovický potok, u Dívčí Hradu pak mění název a pokračuje ...“ (str. 3) bych uvedl Řeka Osoblaha vzniká soutokem Petrovického potoka a potoka Mušlov nedaleko obce Dívčí Hrad.

Odkazy na literaturu nejsou v práci sjednocené u odkazů na literatury se třemi a více autory. Např. 1, 2 et 3 rok a jindy 1 et al. rok.

Str. 27 u *Abies alba* – přehození kategorie ohrožení mezi regionál. a republ. seznamem

Chybně citovaná práce Weismannová 2004. Správně viz (Weismanová et al. 2004) citace knihy na str. 4.

Sjednotit popisky fotografií na příloze CD disku.

libor ekrt